

Asettamispäätös

9.2.2024

VN/4768/2024

VN/4768/2024-OKM-1

Taiteen perusopetusta koskevan lainsäädännön uudistamista valmistelevan työryhmän asettaminen

Opetus- ja kulttuuriministeriö on tänään asettanut taiteen perusopetusta koskevan lainsäädännön ja valtionrahoitusjärjestelmän uudistamista valmistelevan työryhmän. Työryhmän toimikausi on 1.3.2024–30.6.2025.

Nykytila

Taiteen perusopetus on tavoitteellista tasolta toiselle etenevää ensisijaisesti lapsille ja nuorille järjestettävää eri taiteenalojen opetusta, joka samalla antaa oppilaalle valmiuksia ilmaista itseään ja hakeutua asianomaisen taiteenalan ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen.

Taiteen perusopetuksesta säädetään taiteen perusopetuksesta annetussa laissa (633/1998) ja sen nojalla annetussa asetuksessa (813/1998). Taiteen perusopetusta koskevan lainsäädännön perusta on peräisin 1990-luvulta, jolloin myös rahoitusjärjestelmä on pitkälti luotu. Tarve koulutusmuodon kokonaisuuden kehittämiseen on tunnistettu useissa vuosien 2019–2023 aikana valmistuneissa selvityksissä ja visiotöissä sekä toimialan viitearkkitehtuuri- ja laatutyössä.

Pääministeri Orpon hallituksen ohjelmaan (2023) on kirjattu: *Hallitus uudistaa taiteen perusopetusta koskevan lainsäädännön. Tavoitteena on opetuksen saavutettavuuden parantaminen eri taiteenalat huomioiden.*

Keskeiset tunnistetut muutostarpeet

Muun lainsäädännön muutokset

Taiteen perusopetuksesta annetulla lailla kumottiin musiikkiopistolaki (516/1995) ja aiemmin voimassa ollut laki taiteen perusopetuksesta (424/1992). Lain säätämisen jälkeen voimaan tulleen perustuslain 80.1 §:n mukaan lailla on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Lailla on myös säädettävä perusoikeuksiin kohdistuvista rajoituksista sekä kaikista perusoikeuksien toteutumisen ja käytön kannalta keskeisistä asioista. Vuonna 2000 voimaan tullut perustuslaki vahvisti perusoikeuksien merkitystä. Taiteen perusopetuksen osalta merkitykselliset perusoikeuskysymykset liittyvät erityisesti sivistyksellisten oikeuksien toteuttamiseen, yhdenvertaisuuteen, oikeusturvaan ja yksityiselämän suojaan.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 135 9335
+358 9 135 9335

kirjaamo.okm@gov.fi

Saavutettavuuden ja saatavuuden edistäminen

Hallitusohjelmakirjauksen mukaan taiteen perusopetusta koskevan lainsäädännön uudistamisen tavoitteena on opetuksen saavutettavuuden parantaminen eri taiteenalat huomioiden. Saavutettavuuden ja saatavuuden edistäminen vahvistaa kulttuurista osallisuutta ja osallistumista yhteiskunnassa, ja niiden kehittämällä edistetään ihmisten kulttuuristen ja sivistyksellisten perusoikeuksien yhdenvertaista toteutumista.

Taiteen perusopetuksen saavutettavuuteen parantamiseen kytkeytyy laajasti eri näkökulmia, joita ovat muun muassa opetuksen alueellinen ja taiteenalakohtainen saatavuus ja saavutettavuus, eri väestöryhmien osallistumismahdollisuudet, opetuksen taloudellinen saavutettavuus sekä oppimisympäristöjen saavutettavuus. Monissa taiteen perusopetusoppilaitoksissa järjestetään opetusta useilla eri taiteenaloilla. Eri taiteenaloilla on omat traditiionsa ja käytäntönsä opetuksen järjestämisen suhteen.

Muuttuneesta toimintaympäristöstä nousevat rakenteelliset muutostarpeet

Taiteen perusopetuksen rakenteelliset uudistamistarpeet liittyvät toimintaympäristössä sekä viimeisen 25 vuoden aikana tapahtuneisiin muutoksiin että tulevaisuuden muutossuuntiin ja -tekijöihin. Koulutusmuotoa koskeva sääntely on jäänyt jälkeen toimintaympäristön muutoksista, eikä siten vastaa tunnistettuihin tarpeisiin. Väestörakenteen muutos koskettaa suomalaista taiteen perusopetuksen toimialaa, kun väestö ikääntyy ja syntyvyys edelleen vähenee. Samalla väestö monimuotoistuu maahanmuuton myötä. Maahanmuuttajataustaisen väestön määrä ja suhteellinen osuus nuorissa ikäluokissa kasvaa erityisesti suurissa kaupungeissa, joissa maahanmuuttajataustaista väestöä asuu eniten. Myös alueelliset väestörakenteen muutokset vaikuttavat taiteen perusopetuksen toimialaan.

Digitalisaatio, informaatioympäristön murros, heikentynyt talouskehitys sekä ilmastonmuutos ja luontokato heijastuvat koko koulutussektorin, ml. taiteen perusopetuksen toimialaan, rakenteisiin ja resursseihin. Ne kytkeytyvät mm. tulevaisuuden työelämän osaamistarpeisiin ja taiteen perusopetuksen laadukkaan pedagogiikan toteutumiseen, oppimisympäristöjen saavutettavuuteen ja toimialan yhteistyörakenteisiin.

Rahoitusjärjestelmän selkeyttäminen

Valtio rahoittaa taiteen perusopetusta noin 97 miljoonalla eurolla (mom. 29.80.34). Taiteen perusopetuksen valtionosuusoppilaitoksissa annettavan opetuksen määrä vuonna 2023 oli lähes 100 000 opetustuntia enemmän kuin valtionosuuden perusteeksi vahvistettujen laskennallisten opetustuntien määrä (1 837 400). Em. laskennallisista opetustunneista noin 90 prosenttia kohdentuu musiikkioppilaitoksille.

Vuonna 2024 yhteensä 138 oppilaitosta on taiteen perusopetuksen opetustuntikohtaisen valtionosuuden piirissä. Lisäksi taiteen perusopetusta järjestetään vapaan sivistystyön oppilaitoksissa sekä opetustuntikohtaisen valtionosuuden ulkopuolella.

Taiteen perusopetuksen rahoitusjärjestelmän uudistamistarpeista on teetetty ministeriön tilaama selvitys vuonna 2019. Keskeinen muutostarve liittyy taiteen perusopetuksen opetustuntikohtaisen valtionosuusjärjestelmän tavoitteiden selkeyttämiseen.

Tehtävä

Työryhmän tehtävänä on valmistella ehdotus taiteen perusopetusta koskevan lainsäädännön uudistamiseksi. Ehdotukseen tulee sisältyä myös taiteen perusopetuksen valtionrahoitusjärjestelmän uudistaminen. Ehdotus tulee laatia hallituksen esityksen muotoon.

Tavoitteena on uudistaa koulutusmuodon kokonaisuutta siten, että se ottaa huomioon toimijakentässä ja yhteiskunnassa tapahtuneet muutokset ja tulevaisuuden haasteet; tukee saavutettavaa, laadukasta ja vaikuttavaa toimintaa sekä kannustaa uudistuksiin. Keskeinen lähtökohta työryhmän työlle on, että uudistuksen myötä taiteen perusopetuksen saavutettavuus paranee ja toiminnan laatu vahvistuu.

Työryhmän tulee ottaa työssään huomioon nykyinen opetustuntikohtaisen valtiosuuden piirissä oleva toiminta sekä opetustuntikohtaisen valtiosuuden ulkopuolisten taiteen perusopetuksen toimijoiden tilanne ja lähtökohdat. Lisäksi työryhmän tulee ottaa huomioon pääministeri Orpon hallituksen hallitusohjelman linjaukset, taiteen perusopetuksen toimialaa koskevat viimeaikaiset keskeiset selvitykset, mm. taiteen perusopetuksen strateginen laatutyö (2023) sekä taiteen perusopetuksen rahoitusjärjestelmän uudistamistarpeita koskeva selvitys (2019). Lisäksi työryhmän tulee huomioida taiteen perusopetusta koskevan sääntelyn kokonaisuus sekä toimialaan linkittyvä muu lainsäädäntö.

Työryhmä voi työnsä aikana teettää työnsä kannalta tarpeellisia selvityksiä. Lisäksi työryhmän tulee työnsä aikana kuulla ja muulla tavoin osallistaa eri sidosryhmien edustajia, kuntia, asiantuntijoita sekä muita keskeisiä tahoja.

Työryhmän kokoonpano

Puheenjohtaja

johtaja Minna Karvonen, opetus- ja kulttuuriministeriö

Varapuheenjohtaja

kulttuuriasianneuvos Hanna Koskimies, opetus- ja kulttuuriministeriö

Jäsenet

hallitussihteeri Elina Anttila, opetus- ja kulttuuriministeriö

toiminnanjohtaja Minna Hyytiäinen, Taitoliitto

rehtori Juha Järvinen, Turun Konservatorio / Suomen musiikkioppilaitosten liitto (pj)

rehtori Johanna Kivioja, Kuvataide- ja käsityökoulu Emil / Kuvataidekoulujen liitto (pj)

kulttuuriasianneuvos Hanna Koskimies, opetus- ja kulttuuriministeriö

rehtori Mia Lappalainen, Oulun Taidekoulu/ Suomen Tanssioppilaitosten liitto (pj)

opetusneuvos Alma Muukka-Marjovuo, Opetushallitus
sijaisena (24.4.-31.8.2024) **opetusneuvos Jaakko Jekunen**, Opetushallitus

toiminnanjohtaja Jaana Nuottanen, Kansalaisopistojen liitto

rehtori Terhi Perälä, Espoon sirkus- ja teatterikoulu Esko/ Esittävien taiteiden oppilaitosten liitto (pj)

erityisasiantuntija Johanna Selkee, Suomen kuntaliitto

toiminnanjohtaja Viivi Seirala, Taiteen perusopetusliitto

rehtori Tiina Ahlgren, Vantaan sanataidekoulu/ Suomen sanataideopetuksen seura (pj)

Pysyvät asiantuntijat

järjestelmäasiantuntija Simo Eerola, Opetushallitus

kouluneuvos Antti Markkanen, Opetushallitus

budjettineuvos Merja Salmi, valtiovarainministeriö

Työryhmän kokoonpanoa voidaan tarvittaessa täydentää muilla asiantuntijoilla.

Sihteerit

Työryhmän sihteereinä toimivat kulttuuriasiainneuvos Laura Norppa opetus- ja kulttuuriministeriöstä sekä opetusneuvos Tiia Hintsa Opetushallituksesta. Lisäksi työryhmän asiantuntijasihteerinä toimii Elina Anttila. Työryhmän teknisinä sihteerinä toimii hallinnollinen avustaja Tarja Kurki opetus- ja kulttuuriministeriöstä.

Työryhmän asettamisessa ei ole voitu noudattaa naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) 4 a §:n 1 momenttia, koska työryhmään on kutsuttu jäsenet heidän erityisen ammatillisen osaamisensa johdosta, jota ei voida korvata toisella henkilöllä.

Kustannukset ja rahoitus

Työryhmä työskentelee virkatyönä.

Työryhmän jäsenten matkakulut kokouksiin korvataan edullisimman matkustustavan mukaan (Valtion matkustus sääntö 2023). Työryhmän jäsenen tehtävästä ei makseta palkkioita eikä päivärahoja.

Tiede- ja kulttuuriministeri

Sari Multala

Ylijohtaja

Riitta Kaivosoja

Jakelu Työryhmän jäsenet
Työryhmän pysyvät jäsenet
Työryhmän sihteerit

Tiedoksi Valtiosihteeri Elina Laavi
Erityisavustaja Santeri Lohi
Kansliapäällikkö Anita Lehikoinen
OKM KUPO Kulttuuri- ja taidepolitiikan osasto
OKM VIY Viestintäyksikkö

VN/4768/2024-OKM-1

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: